

VPLIV PREZENTIZMA NA UČINKOVITOST DELA

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija dela

Somrak Katja

Šturbej Maja

Vujčić Sabina

Mentorica: dr. Eva Boštjančič

Ljubljana, april 2014

Kaj je prezentizem?

- Relativno nov koncept na področju dela
  - Izhaja iz besed **present** (navzoč) in **absenteeism** (odsoten)
- Na delu, toda v resnici odsotni
  - Občutek, da moraš priti na delo, čeprav si *bolan, pod stresom* ali kako drugače *nesposoben*, da bi lahko opravil svoje delo brezhibno
- Problem, kateremu delodajalci namenjajo premalo pozornosti oziroma se ga sploh ne zavedajo

Presentizem ≠ absentizem

- Stroški so pri presentizmu večji (so nevidni in težko merljivi, saj je delavec na delu prisoten)
- Absentizem je vidnejši problem (delovne ure, dnevi)
- Presentizem je prikrit problem
- Presentizem se nanaša na manjšo učinkovitost, katerih zdravstveni problemi (še) ne vodijo nujno k absentizmu

Vrste prezentizma

- **Zdravstveni prezentizem** (kljub bolezni pride na delo):
  - Gripa, viroze, prehlad
  - Kronična obolenja in psihične bolezni
- **Prezentizem kriznih situacij:**
  - Hujše težave v življenju ali ima življenjsko krizo (ločitev, skrb za otroke in ostarele starše, finančne skrbi...)
- **Prezentizem, ki je povezan s čezmernim delom:**
  - Zaposleni delajo nadure
  - Negotovost in nezaupanje v lastno delo
  - Zaradi ambicioznosti

Dejavniki

- **Osebni** (zanikanje bolezni, finančna situacija-bolniški dopust je manj plačan, čustvena nestabilnost, življenjski slog-prehrana, telesna dejavnost, razvade)

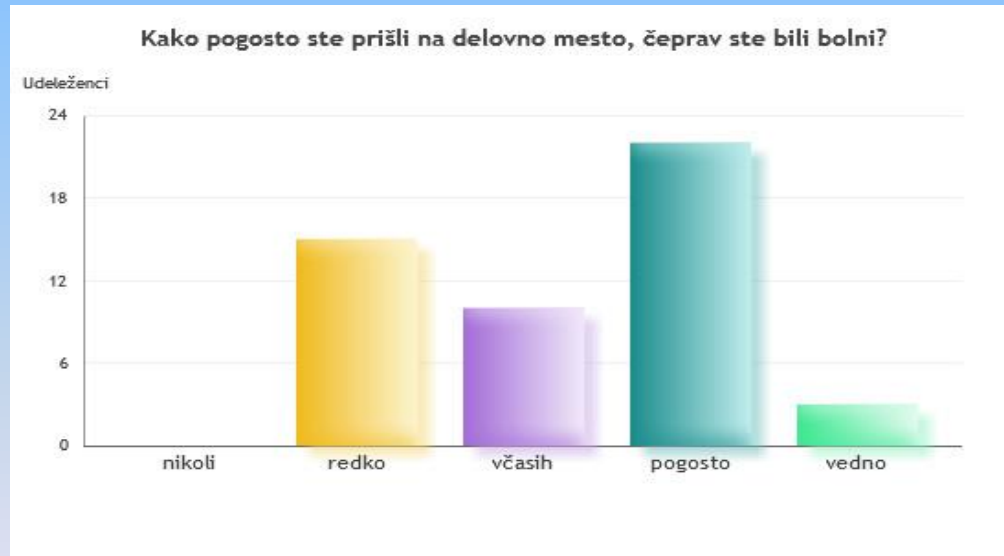

Zanimanje za promocijo zdravja se več

- **Organizacijski** (slabše plačana bolniška odsotnost; negotovost delovnih mest; izmensko delo povečuje prezentizem-raziskava Bockermana in Laukkanena 2009)
- **Družbeni** (ekonomska kriza-strah pred izgubo službe, nestrpnost delodajalcev do bolniške odsotnosti; odzivanje na družbeni sistem-pomembnejša je produktivnost kot počutje zaposlenih)

Rezultati ankete

- 50 vprašanih: 22 žensk, 28 moških, povprečna starost: 30,3 leta.
- Na delovno mesto je **pogosto** prišlo bolnih **44%** anketiranih, 30% redko, 20% včasih, 6% vedno, nihče od vprašanih ni odgovoril, da ne bi na delo nikoli prišel bolan.

- **88%** vprašanih meni, da je bilo njihovo delo zaradi bolezni **manj produktivno**.

Rezultati ankete

- Večina vprašanih kot razlog navaja **veliko količino dela**, ki mora biti opravljena v roku oz. jih nihče ne mora **nadomestiti**, manj jih navaja strah pred izgubo službe.
- Vprašani se v večini strinjajo s tem, da pri delu, zaradi bolezni niso imeli dovolj **energije**, da naloge **dokončajo**, niso bili dovolj skoncentrirani in so delali počasneje ter manj kot običajno.
- Polovica vprašanih je odšlo z dela **pred koncem delovnega časa** in prepustilo del dela sodelavcem, ker ga sami niso bili sposobni opraviti.

Raziskava dr. Kreka v Luki Koper

Bolni vztrajajo na delovnem mestu:

- <http://www.24ur.com/novice/slovenija/bolni-vztrajajo-na-delovnem-mestu.html>

(Klical je „šef“ - samo da te opomni, da delaš za njega...)

Raziskava v zdravstvenem sektorju – Portugalska

- Visoka stopnja prezentizma v zdravstvenem sektorju
- Ni večjih razlik med spoloma
- Dobro plačani moški zdravstveni delavci bolj izpostavljeni prezentizmu
- Manj plačane medicinske sestre so bolj izpostavljene kot tiste, ki so bolje plačane

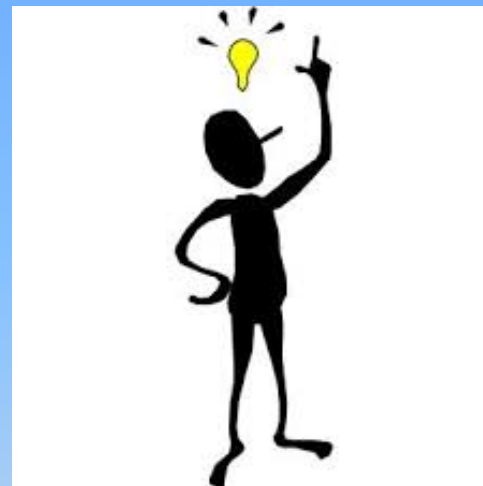
Raziskava - Kanadske javne službe:

- Zaposleni več dni preživijo na delovnem mestu bolni kot v bolniškem staležu
- Zaposleni s kroničnimi boleznimi so bolj izpostavljeni prezentizmu
- Problem prezentizma izhaja iz slabe komunikacije – kadar ljudje ne vedo kaj se v njihovi organizaciji dogaja - pomanjkanje zaupanja
- 52% javnih uslužbencev na Švedskem ni nikoli bolnih na delovnem mestu – v Kanadi je takšnih samo 28%

Ugotovitve raziskav

- Medstat in Cornell University Institute:
prezentizem → 255\$ stroškov/zaposlenega letno
- Zaposleni, ki pri delu trpijo bolečine, v primerjavi
z zdravimi sodelavci → izgubijo 3,14 delovnih
dni, produktivnosti /teden
- Glavoboli → 89% vseh stroškov izgube produktivnosti
- Stroški veliko večji kot pri absentizmu → prezentizem povzroči 72% izgube
produktivnost, absentizem 28%

Napotki za izboljšanje

- Programi promocije zdravja na delovnem mestu: participacija vseh zaposlenih, podporno delovno okolje in kultura, telesna vadba, zdravo življenje in delovni odmori
- Izobraževanje zaposlenih
- Tele-delo oziroma delo od doma
- Delovni čas (*fleksibilnost, menjava delovnih mest*)
- Nadomestljivost nalog (*vsi so seznanjeni z vsem*)
- Omejitev nadurnega dela
- Medosebni odnosi (*rekreativni in družbeni programi, team building*)
- Sodobni modeli vodenja

Zdrav in spočít delavec

=

UČINKOVIT IN USPEŠEN

Neučinkovitost in učinkovitost na delovnem mestu

- <https://www.youtube.com/watch?v=n1KiAAdflug>

Literatura

- BREČKO, Daniela (2012). HRM revija-Prezentizem in delo.
- CANCELLIERE, Carol, et. al. (2011). Are workplace health promotion programs effective at improving presenteeism in workers? A systematic review and best evidence synthesis of the literature.
- CAVERLEY, Natasha, et. al. (2007). Sickness Presenteeism, Sickness Absenteeism, and Health Following Restructuring in a Public Service Organization.
- MARTINEZ, Luis, FERREIRA, Aristides (2011). Sick at Work: Presenteeism among Nurses in a Portuguese Public Hospital.
- MERRILL, Ray M., et. al. (2012). Presenteeism According to Healthy Behaviors, Physical Health, and Work Environment.
- SCHULTZ, Alyssa B., et. al. (2009). The Cost and Impact of Health Conditions on Presenteeism to Employers.
- STARE, Janez, MLAKAR, Petra (2013).Nekatere značilnosti zaposlenih kot dejavniki tveganja za pojav prezentizma. Mednarodna revija za javno upravo.
- TALOYAN, Marina, et. al. (2012). Sickness Presenteeism Predicts Suboptimal Self-Rated Health and Sickness Absence: A Nationally Representative Study of the Swedish Working Population.
- THE NEW ZEALAND DAIRY WORKERS UNION (2007). Presenteeism (turning up to work sick). Dosegljivo na: <https://www.youtube.com/watch?v=YDxahTYbkcE>.

Literatura – dodatne aktivne povezave

Raje poskrbite za ljudem prijazne delovne razmere:

- <http://www.24ur.com/novice/slovenija/raje-poskrbite-za-ljudem-prijazne-delovne-razmere.html>

Professor Cary Cooper explains presenteeism:

- https://www.youtube.com/watch?v=firSwj_3jBM

Presenteeism (turning up to work sick):

- <https://www.youtube.com/watch?v=YDxahTYbkcE>